

VII

Misztótfalusi Kis Miklós: Siralmas panasz (1697)

Siralmas panasz,

Istennek Kolosváron fekvő nagy haragjáról
abból származott egynéhány súlyos ostoriról
és annak, nevezetesen ez 1697. esztendőben
Pünköst Havának 6-dik napján iszonyú

t ü z z e l

való megpusztításáról, melyben e városnak
siralmas sorsának lerajszolását és a megté-
résre való intést Istenhez nyújtott áhítatos
Könyörgő Ének rekeszti bé.

Emlékezetnek okáért íratott
M. Tótfalusi K. Miklós által
Nyomtattatott Kolozsváratt
1697 esztendőben

Siralmas Ének¹

- 1 Ha megsokasodik a Bűn s megrakodik
Föld szine gonoszsággal,
Az igaz ítélő, Személyt nem tekintő
Jehova nagy haraggal
Székit letéteti ítéletet tenni
Szörnyű bosszúállással.
- 2 Mit mondhatsz, Kolozsvár? Nem áradott volt már
Minden bűn el közötted?
Mellyel búsulásra, Iszonyú haragra
Istent ugyan késztetted?
Húzván le az égből, Szép lakóhelyéből
Ostorával ellened.

- 3 A szent história Ezt például hagyta
Örök emlékezetben.
Hogy Sodoma földre, Gomora vidékre
Oly kies volt régen
Világi életre, Sőt testnek kényére,
Egyszóval, mint az Éden.
- 4 Emberek fiai De hogy visszaélni
Kezdettenek ezekkel,
Testi bujaságra És fajtalanságra
Egyéb terhes bűnökkel;
Magokra ingerlék, Istent siettették
Jóni mennyei tűzzel.
- 5 Kénköves esővel, Tüzes fergeteggel
Úgy veszté el a helyet,
Elsüllyesztvén Isten, Tötnenek volt melyben
Olyan sok rút bűnököt;²
Holmi bűdös tónál, Sovány porhamunál
Ma sem látsz ott egyebet.
- 6 Sok jókkal bővössé És nevezetessé
Ezelőtt őfelsége
Tégedet is tött volt, Alkalmatosságot
Életnek szükségire
Bőven szolgáltatván, És felmagasztalván
Fejedet dicsőségre.
- 7 Úgy hogy mások között Kincses Kolosvár lött
Neved s emlékezeted,
Avagy kis Bécs, mivel Majd oly nagy bőséggel
Volt minden kereseted.
Erdélynek Vég-háza³ Voltál, jelen tagja,
Kolcsa is volt melletted.
- 8 De megsokasítád, Szintén feltornyozád
Gonoszságid az évig,
Alig volt olyan bűn, Melyben részed nem lűn [!],
Ülvén benne füledig,
Sodomát követvén, Istentelenségben
Bugyborékoltál torkig.

- 9 Hitszegés, káromlás, a Mammon-imádás
Közdolog volt tenéked.
Ocsmány szitok, átok, Mellyel most is szájok
Sokaknak dohos benned,
A hamis esküvést, Szent Név vesztegetést
Szabadoson szenvedted.
- 10 Isten szombatjának, Szent innepnapoknak
Volt sokszor sok rontója,
Az előjáróknak, Szülék s tanítóknak
Szavok általhágója,
Nem volt a fenyíték; Mindenre menedék
Vakmerőknak az útja.
- 11 Ártatlan vérontás, Iregység, áskálás
Egymás veszedelmére,
Legalább hírében És becsületében
Nyelvvel megölésére;
Ugyanis mérgeőbb Kardnál is élesebb
E fegyver a sértésre.
- 12 Hát a paráznság, Sodomából jött ág
Hol termett s nőtt bővebben?
Éktelen bujaság, Undok fajtalanság
Eláradott volt éppen,
Piperés öltözet A fajtalan szívet
Mutogatta napfényen.
- 13 Tánc is idevaló, Bujaságra hajtó.
Az ocsmány részegséggel,
Hihető, ez oka, Hogy Isten áldása
Hegyeinkről fordult el,
Csak erőnket veszítjük, Hiába miveljük
A földet verejtékkel.
- 14 Hát tolvaj és lopó, Titkos s nyilvánvaló
Igaz elég nem volt-e?
Színes csalárdságok (Kik mind arra valók)
Nem gondoltattanak-e?
Ki-ki maga tudja, Egymást mint megcsalta,
Édes lévén a másé.

- 15 Szegényt nyomorítás, Özvegy s árva rontás
Ó, mely sokszor hallatott!
Nem folyt az ítélet, Igaz ügy szenvedett
Törvényszékben is gáncsolt:
Lopó, kurva vagy mi Könnyen szabadult ki,
Ha pénzt bővön adhatott.
- 16 Bizonyágtételben Atyjafia ellen
Némely élt hazugsággal,
Élete fogytára Vagy más nagy kárára
Igyekezvén szájával:
Gonosz kívánságot Még bűnnek sem *tartott*,
Alítván, nem vét azzal.
- 17 Egyszóval az Isten Szent s jó törvényiben
Egy sem maradt rontatlan,
A testi bátorság És háládatlanság
Minden rendben hallatlan:
Melyekért az átok Fejed felett oly sok,
Ég, föld, mind ellened van.
- 18 Ó, mely régen hogy vár Az Isten, hogyha már
Megeszmélnéd magadat.
A sok gonoszságból, Testi bátorságból
Felserkenvén, utadat
Hogy megjobbítanád, Magad megaláznád
Isten haragja alatt.
- 19 E végre régolta Sokféle ostora
Tőle reád származott,
Melyekkel inteni, Tégedet feddeni
Bűneidről láttatott:
Ellenség tábora, Cserebogár, sáska,
Hideg mire való volt?
- 20 Esztendőnként nyújtott Újabb-újabb ostort,
Hogy verését elunván
Vennéd észre egykor, Kitől száll az ostor,
És miért, meggondolván,
Istent félni szoknád, Bűnt megzaboláznád,
S jobban élnél ezután.

- 21 De ez sem volt elég. Mert csak vak vereség
A megtompult népnek ez,
Inkább megkeményült Ezek alatt, s meghűlt
A kegyesség Istenhez,
Az egymáshoz való Szeretet nem való,
Az igazság csüggedez.
- 22 E végre szolgálait, Kiküldte postáit,
Hogy a népet intenék,
Az Úrnak nevében, Az eláradt bűnben
Élőket megfeddenék:
Jövendő haragtól, Ő terhes átkától,
Ha lehet, hogy megmentésék.
- 23 De ez sem lőn hasznos, Nem lőn foganatos
A sok prédikáció;
Sőt kik dorgálódtak, olyba tartattának,
Mint az ott künn ugató.
Sok mondta: Nem jó el Ez Úrnak napja fel,
Mi ez, ha nem csúfoló?⁴
- 24 Sőt (amely nagy csuda) Egyvalaki nyilva⁵
Majd mindent így megmondott,
Bizonyal hirdetvén És megjövendőlvén
Városunknak ez átkot;
Az is varázslónak, Hamis ámitónak
Mindnyájunktól tartatott.
- 25 A zsidók romlása Közelítvén, álla
Egy hitvány ember elő,
Ki csak jajt kiálta Mindaddig, e szava
Míg bételék, Avagy ő
Magától szólott-e? Hazugsággal járt-e?
Hogy ím esze félszegű.
- 26 Eleget kiálta Noé Pátriarcha
Undok első világnak;
Nem tudta megtérni; Özönvízzel veszni
Azért kelleték annak;
Isten büntetése Egyedül kedveze
A Noé bárkájának.

- 27 Akkor megesküvék, Hogy többé nem esnék
Ily veszedelem neme;
Hanem inkább tűzzel Ezután s nem vízzel
Bűnös világ bűnhődne:
Ezt is gyakorlotta Többire szólta
A seregek Istene.
- 28 Ezért méltán mondja Az írás óróla,
Hogy tűz mégyen előtte;
Mellyel azok ellen. Él, akik szüntelen
Neki járnak ellene.
Ily ítéletétől, Emésztő veszélytől,
Kérlek, ki ne rettegne?
- 29 Tűzzel jöve reád, Kolosvár, és hozzád
Ez ostorával nyula,
Minekutána más Egynéhány nagy csapás
Tenéked nem használa,
Olthatatlan tüzet, Láng, füst-fergeteget
Utcáidon gyúlaszta.
- 30 Ezerhatszáz felett A kilencvenheted
Eszendő folydogálván,
Közepén tavasznak, Szép pünköst havának
Szintén hatodik napján,
Akkor egyébként is Egynéhány hétig is
Szárzság uralkodván.
- 31 Iszonyú romlást tón Azzal rövid időn
A városnak a színén,
Az elébbi tüzet, Azon veszedelmet
Újólaj rajtunk ejtvén;
Sőt látjuk nagyobbnak: Csakhogy esett annak
Akkor a másik részén.
- 32 Hadd számláljam elő, Hogy a következő
Nemzsetség ezt tudhassa.
Magyar utca első (Lévén ebédidő,
Mikor a tűz támada),
Gerjesztvén széltől, Kivált a víz felől
Abban keveset hagyja.

- 33 Ottan elborítá, Majd a földig rontá
Megette Szappan utcát;
Minthogy fából állott Többire, s kevés ott
Kőépület. Nem állhat
Más ember ellene, Kivált minthogy szíve
Mindeneknek ellankadt.
- 34 Csak bámulva nézik; Némely tolvajkodik,
Ha mit kaphat, magáé,
Vagy tűz, vagy a lopó Házainkban dúló
Gondolván, most ideje.
Némely ott mulatván, Holmijén kapdosván,
Véletlenül ott süle.
- 35 Gyenge nép kiállott, A mezőre szállott,
Onnét nézi e romlást;
Gondolhadd, micsoda Sírással jajgatta
Ki-ki maga jószágát.
Semmijéhez számot Senki már nem tartott,
Egyaránt tött jajgatást.
- 36 Azonban a tűznek Mint mérges fenének
Híd utca következék.
Azt is megemésztvén, Az Óvárra innen
Csakhamar harapózék,
Monostor utca is, Sőt még a Piac is
E nagy romlást megérvék.
- 37 Nagy munkával készült, Sok költséggel épült
Piaci templom s torony,
Óra, szerszámival, S minden harangokkal
Egyaránt odavagyon,
Több más templomok is, collegiumok is,
Égtenek azon módon.
- 38 Innen Közép utcán, Túl pedig Szén utcán
Lón határa a tűznek:
Gyönyörű paloták, Rendes úri házak
Mind megemésztettenek:
A kárt megbecsülni, Igazán felírni
Gond volna akárkinek.

- 39 Régi épületek, Sok jószág, emberek
Égtenek nem kevesen,
Kincs, búza, öltözet, Edény mennyi égett,
Száma s becsűje nincsen,
(Melyekkel a házak Ékesítve voltak),
Baromnak azonképpen.
- 40 Városnak harmada Alig ha marada,
Az is nagy köszönet volt;
Nagy félelem alatt Ez is forgott sokat:
Azon romlástól tartott.
Sok időig rendbe, Tulajdon helyébe
Egyetmást nem rakhatott.
- 41 Krisztus Urunk szava: Az aszú közt nyers fa
Tűzben megemésztetik,
Sem vallás, sem élet Most semmit nem tehet
Isten haragja látszik,
Igazak, hitlenek, Elegyesleg vesztek,
Különbség nem tartatik;
- 42 Eljárván a várost, Szörnyű pusztaságot
Láthatsz ott most, ha nézed,
Sok csak úgy maradt, Amint a teste volt,
Nincs semmije, ha kérded,
Könnyei erednek, Orcáján gördülnek,
Te is sírva nézheted.
- 43 Sőt hogyha nem hagyott Volna maradékot
Nékünk az Úr irgalma,
Bizony Sodomához, Avagy Gomorához
Hasonlók löttünk volna,
E romlott hazának, Sőt egész világnak
Iszonyú példájára.
- 44 De megszaná végre Népét, s hogy megszűnne,
Parancsolá a lángnak,
Miképpen régenten, Dávid idejében
Az öldöklő angyalnak.
Minket teljességgel Mégis nem veszte el,
Tüzében haragjának.

- 45 Ó, szegény megromlott, Porhamuba szállott
S már szintén elalélt nép,
Melyet az idegen Nemzet⁶ is szertelen
Paskol s rongál, mint a csép;
Sorsod ki ne szánná? Aki nem fájlalná,
Volna merő bálványkép.
- 46 Azt gondoljuk vala, Hogy elmúlt haragja
Immár a nagy Istennek;
De íme felhúzza Vagyon mégis karja.
Nincs nyugalma fejünknek,
Újabb ostort készít, látván, azzal semmit
Hogy nem használt e népnek.
- 47 Szörnyű rettegésben, Éjjeli féltünkben
Megindítá a szelet,
Erős zivatarral És nagy harsogással
Néhol olyan rontást tett,
Emberek halála Hogy történt miatta,
Így veszték el élteket.
- 48 Még ezzel sem múlt el Búsulása, még fel-
Húzta kezét csapásra,
Eget bezárlotta, Nagy aszályt bocsáta
Egész mi határinkra:
Hogy a föld ne hozná, Termését ne adná
Éltünk táplálására,
- 49 Sőt ez sem lőn elég; Romlásunkra az ég
Megnyittaték általa,
Harcol már mennykővel, Csattogó dörgéssel
Nyilait ugyan szórja
Mind épületeknek, Mind sok embereknek
Iszonyú romlásokra.
- 50 Hát még a köeső, Mely miatt hegy s mező
Nem kicsiny kárt szenvedett?
Alig győzi szám el, Mennyi vesseivel
Isten eddig érdeklett;
Hogy meghunyászkodnánk, Hozzája fordulnánk,
Lehagyván bűneinket.

- 51 Sőt félő, e jelek Még nagyobb veszélynek
Zsengéi ne legyenek:
Vagyon még ostora, Keményebb pálcája
Kezében az Istennek,
Mellyel megemésszen, És rontson egészen,
S példa légy mindeneknek.
- 52 Amint hozzád fogott, Hidd el, nem játszodott
S nem kicsiny ok vitte rá,
Hogy így ostorozzon, Seprett minden módon:
Azért sokasította
Terajtd csapásit, Meglásd,⁷ ne kényszerítsd
Ezután nagyobbakra.
- 53 Igazán mondhatná Krisztus Urunk is ma:
E jelek Sodomában
Ha estének volna, S véghezmentek volna,
Nem lett volna hiába;
Megtértenek volna, megkeresték volna
Istent, öltözvén zsákba.
- 54 Térj meg, város, térj meg, Végromlást előzd meg
Sírással, böjtöléssel,
Életedet jobbítsd, Lakosodat tisztítsd
Sanyarú fenyítéssel:
Hidd el, nem kegyetlen, Nem könyörületlen
Az Úr, tőle nem vet el.
- 55 Vedd elő Ninivé Példáját, mely érté
Jónás fenyegetését;
Megaláza magát, Megjobbítá útját,
Magsiratván bűneit.
És így megelőzé, Magától elveté
Istennek ítéletét.
- 56 Keresztyéni névvel Hogyha dicsekedel,
Szégyen pogányt követni;
De annál vétkesebb Szégyen, s rettenetesb
Attól meghaladtatni;
Serkenj fel, ne aludj, Ily példával⁸ hogy tudj
Te is Istentől félni.

- 57 Könyörgésnek hasznát, Láthadd foganatját
Ezekiás királyban,
Kinek egykor Isten Izenvén, hogy tégyen
Rendelést ő házában:
Jelen van az idő, Halál véget vet ő
Élete folyásában.
- 58 Sírással keresé, Istent engesztelé
Buzgó könyörgésével,
Ím, mit nyere véle! Isten megengede
Halálát nem hozá el,
Sőt meghosszabbítá Életét, megnyújtá
Tizenöt esztendővel.
- 59 Még amaz hitetlen, Híres istentelen
Acháb is ám mint jára?
Hogy meghunyászkodék És zsákba öltözik
A próféta szavára;
Fejének kegyelmet Nyere, s veszedelmet
Az Úr reá nem hozza.
- 60 Több jeles példákból (Melyekről széjjel szól
A Szentírás eleget)
Vedd eszedbe magad, A könyörgést ne hadd;
Minden bajt ez elűzhet,
Kegyelmet Istentől, s Áldást onnét felül
Bűnös emberre nyerhet.
- 61 Ezzel Istenedet Keresd, aki megvert
Tégedet ilyen igen;
Kérjed őfelségét: Könyörgésnek lelkét
Adja, kivel segéljen;
Magad, ha vizsgálod, Csak kérni sem tudod,
Mit, mikor S miként kelljen.
- 62 Hogy ne haragudják, Ostorival szűnjék,
Kérjed, buzgó szívedből.
Hogy kedvezzen ennek A megmaradt résznek
Kívánd igaz lélekből:
A megromlott részt is Építse, hogy ott is
Neve áldassék erről.

- 63 Mert igen hatalmas, Tárháza bő s tágas,
Sok utakon megáldhat,
Mostani romlásból, A nagy pusztaságból
Kívánt épségre hozhat:
Velem együtt azért Ily nagy jó kedvéért
Így imádjad az Urat:

Könyörgő ének

Nóta: Mikor Sénakerib a Jerusálemet sat.

Mennynek szent lakosa, seregek Istene,
Hosszútűrő, szelíd, engedelmes vagy te;
Hogy a bűnösöket tehozzád térésre
Édesgesd atyai szent szeretetedre.

Ellenben haragod buzgó a nép ellen,
Mely sok várásodra mégis térhetetlen:
Bokros ostorodat nyugtatod meg ezen,
Mi vagyunk közelebb elég példák ebben.

Kik sem a te édes hívogatósiddal,
Sem reánk bocsátott számos ostoriddal,
Mindenképpen próbált dajkálkodásiddal
Megtérni akarók nem lévénk mindazzal.

Vallást tenni készek vagyunk vétkeinkről,
Parancsolatidnak mind megszegésekről,
Minden bűnbe való bémerültségünkről:
Méltók volnánk, hogy eltörlenél a földről.

Jaj hát, jaj minékünk! hogy felingerlettük
Méltó haragodat ránk ugyan kisztettük,
Sok rendbéli csapást így magunkra vettünk,
De azt fájlalással ingyen⁹ sem érzettük.

Úgy fogál mihozzánk súlyosabb ostorral,
Csaknem megemésztél sebes tűz lángjával,
Minden dicsőségét városunknak azzal
Porrá s hamuvá tőd, betöltvén azt jajjal.

Térj meg haragodból, ne harcolj ellenünk,
Immár légyen elég, kegyelmes Istenünk,
Ily keserű pohárt ha itatál velünk,
Sujtoló karodat már nem szenvedhetjük.¹⁰

Elmúlván szomorú haragnak napjai,
Sőt ítéletidnek számos esztendei,
Terjedjenek reánk kegyelmed sugári;
Örökké ne legyünk átkodnak abraki.

Mint egy célt kitevél minket nyilaidnak,
Rettentő példái lőnk egész világnak,
Mely most romlására így készült magának,
Mindez jele talám ítéletnapjának.

Üttetél idegen nemzetet nyakunkra,
Kötvén terhet igen súlyost hátainkra,
Életünk elalélt, lenyomál a porba:
Jaj, már szinte hasunk a földhöz ragada!

Nyújtsd ki jobb kezedet, végy fel a romlásból,
Emlékezzél, Uram, régi irgalmadból,
Ments ki ránk áradott nyomorúságinkból,
Könnyhullatásinkat töröld el orcánkról.

Földünk békességét lássa már valaha!
Hogy hányódásitól nyughassék ez haza,
Újítsd napjainkat, mint régentén vala;
Hálaadó népnek zengedezzen szava!

Módot nem akarunk szabni, Uram, néked;
Tudjuk, mindenüvé elhat erős kezed.
Mennyen, földön, amit akarsz, megmíveled,
Egy szóddal, valamit kérünk, megteheted.

Egyszersmind de taníts minket utaidra:
Hozzánk ragadt a bűn; lelked munkájára
Szükségünk vagyon, és szent ajándékira,
Természetünk veszett, hát ne hagyj magunkra.

Így léssen életünk kellemetes néked,
Minden dolgainkat te magad vezérled;
Míg e földön élünk, járjunk hát teveled,
Végre lelkeinket országodba vigyed.

Amen!